

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κυβερνητική πολιτική χωρίς πυξίδα

ΑΒΤ/Α

Ο ΔΥΝΑΜΙΣΜΟΣ και η ικανότητα μιας πολιτείας εξαρτώνται από το πόσο έγκαιρα μπορεί να προβλέψει και να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές εξελίξεις. Στον τόπο μας επικρατεί, όμως, αδράνεια. Κυριαρχεί η αντίδραση όσων θέλουν στασιμότητα. Σωρεύονται έτσι τα αδιέξοδα. Η χώρα ακολουθεί σταθερά το δρόμο της περιθωριοποίησης. Χρειάζεται μία τομή στην πολιτική, μία πολιτική εκσυγχρονισμού.

νηση ενισχύει τους καταπιεστικούς μηχανισμούς αντί να τους αποδοκιμάζει.

Η ΑΙΣΘΗΣΗ της ματαιότητας διακατέχει τον πολίτη και τον οδηγεί στην ιδιώτευση. Ο πολίτης πλέον αναζητεί να πραγματοποιήσει τα ιδεώδη της ζωής του στην υλική κατανάλωση και στη συσσώρευση ιδιωτικού πλούτου, σε ατομικές και όχι σε συλλογικές δραστηριότητες. Τα κοινωνικά οράματα δεν τον συγκινούν. Αρνείται την ύπαρξη κοινωνικών ευθνών. Η πολιτική εκπαίδευσή του δεν τον εφοδιάζει.

Και όμως οι πολίτες έχουν δικαιώματα, εξουσίες και υποχρεώσεις. Έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να εντάσσονται στη λειτουργία της πολιτείας, να συμμετέχουν και να επικουρούν, για να μεταβάλλουν τις συνθήκες της ζωής τους. Δεν είναι για την κατανάλωση, όπως θέλει η Ν.Δ.

ΤΟ παρεμβατικό κράτος δραπετεύει σε κρίση. Η κρίση είναι αποτέλεσμα των ρυθμιστικών παρεμβάσεων της διοίκησης σε κάθε κατεύθυνση, της ελλείψεως πόρων και τεχνολογίας, των ανισορροπιών των οικονομικών μηχανισμών για στήριξη από όλες τις κοινωνικές ομάδες και των δυσκολευμένων ανασταλτικών προόδων. Η ιδεολογία που θέλει το κράτος να θεραπεύσει την κάθε δυσλειτουργία της αγοράς και να έχει μόνο αυτό τον ενεργό ρόλο και την υποχρέωση για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, κυριαρχεί ακόμη. Όπως κυριαρχεί ταυτόχρονα η διαμαρτυρία κατά των προβλημάτων επιβαρύνσεων, η αποδοχή της φοροαφυγής, η αμετασβήτητα κάθε επιβάρυνσης που σκοπό έχει να δελταώσει την ποιότητα των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών. Η κοινωνία δεν έχει ξεκαθαρίσει αντίληψη για το τι θέλει από το κράτος και ποιο κόστος είναι διατεθειμένη να πληρώσει για την παροχή του. Αποτέλεσμα είναι τα αντιφατικά αιτήματα, οι διαψευδόμενες ελπίδες, κρατικές δραστηριότητες ανασταλτικότητας, μη ολοκληρωμένες, χρηματοοικονομικές, αντικείμενο μιας γενικής δυσφορίας και κριτικής. Η κυβέρνηση παρακολουθεί άπρακτα.

ΤΟ ερώτημα είναι αν υπάρχει πολιτική που μπορεί να αντιβλέψει στα φαινόμενα αυτά. Η ανάπτυξη είναι ναί. Τίς ατμό δεν είναι χωρίς ελπίδα. Οι προϋποθέσεις για μία τομή στην πολιτική έχουν ελαφρώσει. Όλο και περισσότεροι πολίτες αποστρέφονται τα σπληνήματα. Ζητούν συντακτικές συλλογικές προτάσεις. Προτάσεις που θα είναι αντικείμενο συνηθισμένου διαλόγου. Για να συγκαταμετασχηματισθούν. Για να αξιοποιηθούν το πλάσιό μας ενείας στρατηγικής των εργαζομένων. Για να καθοδηγήσουν την κοινωνική κινητικότητα.

Στόχος πρέπει να είναι ο εκσυγχρονισμός, το κοινωνικό κράτος, το κριτικό δικαίωμα.

Η σοσιαλιστική πρόταση οφείλει να καταδείξει ποια είναι τα περιθώρια αντιμετώπισης των κοινωνικών αναγκών απέναντι στους καταναγκασμούς του οικονομικού και πολιτικοοικονομικού συστήματος, σε ποιο βαθμό υπάρχουν χώροι ελευθέριας για τον πολίτη. Να τους εκμεταλλευτεί. Να μετάνει καταναγκασμούς και να επιθέσει ελευθερίες. Η δημόσια εκπαίδευση, η κοινωνική πρόνοια, η δημιουργία υποδομής, η προστασία του περιβάλλοντος είναι μέσα για μία πιο ελεύθερη κοινωνία πολιτών.

Και όμως, τα γεγονότα που συμβαίνουν γύρω μας βρίσκουν την κυβέρνηση απροετοίματη. Η έξοδος των Αλβανών προσφύγων, ο εμφύλιος πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία, η αλλαγή στην εξωτερική πολιτική της Βουλγαρίας ήρθαν όλα αιφνιδιαστικά. Η μόνη αι-

λίδημα, η έλλειψη προστασίας του καταναλωτή, οι συνθήκες ζωής στη μεγαλόπολη, τα ναρκωτικά και η εγκληματικότητα απειλούν ή θίγουν όλο και πιο πλατιά στρώματα της κοινωνίας.

Και όμως, η κυβέρνηση προσπαθεί να δώσει τα νέα προβλήματα στα παλιά καλούπια της αντίθεσης κράτους - αγοράς. Η ιδιωτικοποίηση μετατρέπεται σε ξεστούλημα και εισπρακτική διαδικασία. Η αποκρατικοποίηση σκοπεύει την ενίσχυση των κομματικών φίλων. Η ανάγκη να εξασφαλίσουμε τον έλεγχο της αγοράς έχει ξεχαστεί. Η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική αλληλεγγύη παίζουν όλο και λιγότερο ρόλο. Η αίσθηση, που επικρατεί, είναι ότι η ελληνική κοινωνία είναι ένα σουπερ μάρκετ, όπου ο καθένας πρέπει να εξασφαλίσει ό,τι επιθυμεί με τον λιγότερο δυνατό κόπο, αδιαφορώντας για νομικούς και ηθικούς κανόνες.

Του Κώστα Σημίτη

σθητή αντίδρασή μας είναι ασυντόνιστες ενέργειες και η ενδυνάμωση ενός κοψίμου σοβιενισμού.

Η ΑΓΟΡΑ επεκτείνεται σε όλο και περισσότερο τομέας της κοινωνικής ζωής. Η λογική της μικροπαραγωγικής οργάνωσης καθορίζει όλο και πιο έντονα τις κοινωνικές δραστηριότητες. Η αξιοποίηση μιας περιοχής δεν είναι παρά η υπαγωγή της στην αγορά της, παραθεωρητικής κατασκευής, τουριστικών υπηρεσιών ή πρώτων υλών. Η προαλή του έργου μας εταιρείας, ενός κόμματος ή ακόμα και μιας κυβέρνησης, προϋποθέτει μάρκετινγκ, διαφήμιση, αξιοποίηση εκπονημένων μεθόδων επικοινωνίας, δηλαδή την προβολή από καταξιωμένους επιχειρητίες που χρησιμοποιούν τα μέσα της αγοράς. Ακόμη και η καλλιτεχνική δημιουργία σχεδιάζεται με στόχο τις πωλήσεις και κεραιώνεται από έρευνες αγοράς. Συνέπεια της εξέλιξης είναι ο περιορισμός παραδοσιακών μορφών ζωής, η όλο και μεγαλύτερη σημασία του χρήματος, του κέρδους, η συγκέντρωση της οικονομικής εξουσίας.

Ταυτόχρονα, δημιουργούνται νέες αναπλάσεις, τα παλιά προβλήματα που ελέγχον της εκτεταλλουσής καινούριων νέα μορφή. Τα οικολογικά προ-

ΤΟ ΣΟ στο επίπεδο του οικονομικού συστήματος όσα και στο επίπεδο του πολιτικού διακυπτικού συστήματος, σηματοδοτούνται εξουσιαστικοί μηχανισμοί, οι οποίοι όλο και περισσότερο καθορίζουν την κοινωνική ζωή. Είτε οι επιχειρητίες είτε η διοίκηση, διαμορφώνουν με τη δικιά τους λογική το κοινωνικό περιβάλλον και επιβάλλουν τις δραστηριότητες των ατόμων, προσδιορίζοντας τους χώρους ελευθέριας τους. Η επιδίωξη της μεγιστοποίησης του κέρδους ή της ενίσχυσης της πολιτικής - διοικητικής εξουσίας οδηγούν σε έναν συνεχώς αυξανόμενο ρόλο απρόσδοτων, μη διαφανών μηχανισμών, απέναντι στους αργούς και πολίτες έχει ένα απέραντο ελπίσμα αδυναμίας. Βιώνει την κοινωνία ως ένα όλο και πιο αποστασιοποιημένο σύστημα εξουσίας του.

Η κυβέρνηση αντιδρά με ζητηρείες για δημοκρατία, αλλά προσβεί την κομματικοποίηση του κρατικού μηχανισμού, τους διαχωρισμούς μεταξύ εχθρών και φίλων, τις παρακολουθήσεις των πολιτικών ανιστάσεων. Η διασύνδεση των κομμάτων με την οικονομία εξουσία και η χρησιμοποίησή του Τύπου και της τηλεόρασης για την προώθηση ευρύτερων επιχειρηματικών συμφερόντων, συνεχίζονται. Η κυβερ-

Και όμως, η κυβέρνηση προσπαθεί να δώσει τα νέα προβλήματα στα παλιά καλούπια της αντίθεσης κράτους - αγοράς. Η ιδιωτικοποίηση μετατρέπεται σε ξεστούλημα και εισπρακτική διαδικασία. Η αποκρατικοποίηση σκοπεύει την ενίσχυση των κομματικών φίλων. Η ανάγκη να εξασφαλίσουμε τον έλεγχο της εκμετάλλευσης σε μία ανταγωνιστική αγορά έχει ξεχαστεί. Η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική αλληλεγγύη παίζουν όλο και λιγότερο ρόλο. Η αίσθηση, που επικρατεί, είναι ότι η ελληνική κοινωνία είναι ένα σουπερ μάρκετ, όπου ο καθένας πρέπει να εξασφαλίσει ό,τι επιθυμεί με τον λιγότερο δυνατό κόπο, αδιαφορώντας για νομικούς και ηθικούς κανόνες.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ κάθε χώρας είναι όλο και πιο έντονα διασυνδεδεμένη με τον διεθνή περιγρό της. Επιπράζεται από εξελίξεις, τις οποίες δεν είναι σε θέση να ελέγξει μόνη. Η Ελλάδα αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου ευρωπαϊκού συνόλου. Η συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι η ορατή πλευρά αυτής της ένταξης, η θεσμική έκφραση μιας διαδικασίας με πολύ πιο εκτετατούς, αυτάρκεια, αναδιάρθρωση, ανάπτυξη και προσαρμοσμένες αγορές είναι ασυμπίκται με τη σημερινή πραγματικότητα. Η οικονομική πολιτική δεν μπορεί πλέον να βασίζεται σε παραδοσιακές συνταγές, όπως την τήρηση της ζήτησης με αύξηση των ελλειμμάτων. Είναι υποχρεωμένη να αναζητήσει μέτρα προσαρμοσμένα στη διεθνή πραγματικότητα.

Η ένταξη στη διεθνή οικονομία καθιστά πιο δύσκολους κοινωνικούς συμβιβασμούς. Πολλές από τις ρυθμίσεις που ισχύουν σήμερα και διαμορφώσαν την κοινωνική αγωγή καθίστανται ανεργές ή απασχολούν εμπόδια για την προσαρμογή στο διεθνή περιβάλλον. Τα υφάρια των εργαζομένων, οι τιμές των αγροτικών προϊόντων, οι κανονισμοί των εισαγωγών αλλάζουν και θα αλλάζουν σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προκύπτουν από αναγκαιότητες που διαμορφώνονται σε ευρύτερα υπερεθνικά σύνολα.

Οι εξελίξεις αυτές, αφήνουν την κυβέρνηση πελαρά αδιάφορη. Η κυβέρνηση σκέπτεται να πλησιάσει και τον στόχους που είχε συμφωνήσει με την Κοινότητα. Τα δημόσια ελλείμματα, αντί να μειωθούν, αυξήθηκαν. Το ότι ολισθαίνουμε συνεχώς σε μία χαμηλότερη βαθμίδα στον διεθνή καταμερισμό εξουσίας δεν την ανησυχεί. Η στάση της έχει οδηγήσει είτε σε στάθμα είτε σε αργή. Οι αντιδράσεις αυτές δεν βοηθούν την έξοδο από την κρίση.

Η ΕΓΚΛΙΡΗ πρόκληση και προσαρμογή, από την οποία εξαρτάται η θέση της χώρας στο διεθνή πλαίσιο, δεν σχετίζεται μόνο με οικονομικές εξελίξεις. Έχει ήδη αποκτήσει μία κρίσιμη εθνική διάσταση. Οι ραγδαίες μεταβολές στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Σοβιετικής Ένωσης διατάλλουν παραμορφωμένες επί δεκαετίες ισορροπίες, αλλάζουν τη λογική των συναλλαγών, τους όρους και το περιεχόμενο της ευρωπαϊκής πολιτικής και οικονομικής ενσωμάτωσης, αποθεματούν εθνικές και αλιεπαιτικές τάσεις και διεκδικήσεις. Ο διεθνής περιγρος χαρακτηρίζεται από ρευστότητα και ένταση εθνικών, εθνοτικών και θρησκευτικών διαφορών. Η εξέλιξη περιεχά νέες δυνατότητες, αλλά και σοβαρούς κινδύνους για τη χώρα.